

Správa o činnosti zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva za rok 2015

Úvod

Správa o činnosti zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu (ďalej len „zástupca“) za rok 2015 sa predkladá na základe Štatútu zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len „štatút“), ktorý bol schválený uznesením vlády Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) č. 543/2005 z 13. júla 2005 a ktorý zástupcovi ukladá každoročne, najneskôr do konca marca, vypracovať správu o činnosti za uplynulý rok a predložiť ju na rokovanie vlády. Predkladaná správa nadväzuje na správu za rok 2014 a je spracovaná podľa stavu k 31. decembru 2015.

I. Činnosť zástupcu

V roku 2015 funkciu zástupcu vykonávala JUDr. Marica Pirošíková (ďalej len „zástupkyňa“). Funkciu spoluzástupkyne vykonávala JUDr. Miroslava Bálintová. Zástupkyňa v súlade so štatútom zastupovala Slovenskú republiku v konaní pred Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len „Súd“). V rámci uvedeného najmä:

- vypracúvala oficiálne stanoviská k prijateľnosti a podstate sťažností podaných proti Slovenskej republike (pravidlá 54 a 54A Rokovacieho poriadku Súdu);
- predkladala na vyžiadanie Súdu ďalšie stanoviská, stanoviská k vyjadreniam sťažovateľov k stanoviskám vlády k prijateľnosti a podstate sťažností, vyjadrenia k ďalším podaniam sťažovateľov a k dokumentom a dôkazom, ktoré Súdu sťažovatelia zaslali (pravidlá 54 a 59 Rokovacieho poriadku Súdu);
- vyjadrovala sa na základe výziev Súdu k spravodlivému zadosťučineniu požadovanému sťažovateľmi (pravidlo 60 Rokovacieho poriadku Súdu);
- zaujímala v súlade s článkom II. ods. 1 písm. b) štatútu, po vyjadrení ministra spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“), stanovisko k možnosti uzavretia zmluvy (pravidlo 62 Rokovacieho poriadku Súdu);
- predkladala Súdu jednostranné vyhlásenia vlády s cieľom uzavretia niektorých prípadov, v ktorých sťažovatelia nesúhlasili s podmienkami zmluvy a vyčiarknutia týchto sťažností;
- podávala na vyžiadanie alebo z vlastnej iniciatívy príslušným medzinárodným orgánom informácie o vývoji právneho poriadku Slovenskej republiky v oblasti ochrany ľudských práv a slobôd;
- podávala správy Výboru ministrov Rady Európy (ďalej len „VM RE“) o individuálnych a všeobecných opatreniach prijatých v Slovenskej republike v súvislosti s výkonom rozsudkov Súdu a pripravovala podklady pre prijatie záverečných rezolúcií VM RE o ukončení sledovania výkonu rozsudkov;
- predkladala príslušným sekciám a odborom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „MS SR“) návrhy na legislatívne zmeny právneho poriadku

Slovenskej republiky, ktorých potreba vyplynula z rozhodovacej činnosti Súdu a spolupracovala pri príprave legislatívnych riešení vzniknutých problémov.

Okrem toho zástupkyňa pôsobila ako členka Komisie pre rekodifikáciu Občianskeho súdneho poriadku. Ďalej pôsobila ako členka Skupiny expertov pre reformu Súdu (DH-GDR), v rámci čoho sa zúčastnila na 8. a 9. zasadnutí skupiny pracujúcej na návrhu reforiem Súdu (27. – 29. mája 2015 a 17. – 20. novembra 2015, Štrasburg). Zástupkyňa sa zúčastnila na konferencii „Implementácia Európskeho dohovoru o ľudských právach: naša spoločná zodpovednosť“, organizovanej v rámci belgického predsedníctva vo VM RE (26. – 27. marca 2015, Brusel). Ďalej sa zúčastnila aj na Okrúhlo stole na tému „Obnova konania po rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva“ (5. – 6. októbra 2015, Štrasburg), ktorý organizoval sekretariát Rady Európy a jeho cieľom bola najmä výmena skúseností jednotlivých štátov v oblasti možnosti obnovy konania po rozsudku ESĽP a zlepšenie tejto praxe. Tiež sa zúčastnila okrúhleho stola venovaného tematike odoberaniu detí sociálnymi úradmi v Európe a nútenými adopciami, organizovaného poslancom Európskeho parlamentu Tomášom Zdechovským (2. júna 2015, Brusel), ako aj Sympózia Severského výboru pre ľudské práva s názvom „Nútená verejná starostlivosť: zrada detí, ich rodín a spoločnosti. Závažné porušovania ľudských práv zo strany štátnych orgánov v severských krajinách“ (4. – 6. septembra 2015, Göteborg). Na viacerých z týchto medzinárodných podujatí zástupkyňa aktívne vystupovala. S príspevkom týkajúcim sa ochrany biologickej rodiny z pohľadu judikatúry Súdu zástupkyňa vystúpila aj na konferencii „Je konzervatívna politika in?“ (18. – 19. septembra 2015, Olomouc).

Hlavná činnosť zástupkyne bola však aj v roku 2015 zameraná na prípravu oficiálnych stanovísk k prijateľnosti a podstate sťažností proti Slovenskej republike, ktoré Súd notifikoval vláde. V roku 2015 zástupkyňa predložila Súdu v rámci písomného konania spolu 23 oficiálnych stanovísk k prijateľnosti a podstate sťažností, dodatočných stanovísk a vyjadrení k nárokom sťažovateľov na spravodlivé zadost'učinenie. Na vyžiadanie Súdu alebo z vlastnej iniciatívy boli Súdu zasielané ďalšie písomné podania. Pri vypracúvaní stanovísk a ďalších podaní sa vychádzalo z podrobnej analýzy skutkového stavu každého jednotlivého prípadu, podkladov od dotknutých vnútroštátnych orgánov, z príslušných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov a z relevantnej judikatúry Súdu k príslušným článkom Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) a jeho protokolov. Pri vypracúvaní stanovísk a ďalších podaní bola zástupkyňa v pravidelnom pracovnom kontakte s dotknutými súdmi, orgánmi činnými v trestnom konaní, príslušnými sekciami a odbormi MS SR a ďalších ministerstiev a úradov a ďalšími orgánmi verejnej moci.

Aj v uplynulom roku sa zástupkyňa, prípadne pracovníci jej kancelárie, významnou mierou podieľali na organizovaní odborných seminárov a prednášok pre sudcov, prokurátorov, asistentov sudcu najvyššieho súdu, justičných čakať'ov, vyšších súdnych úradníkov, advokátov a advokátskych koncipientov. Seminára boli zamerané najmä na praktické aspekty uplatňovania Dohovoru v právnom poriadku Slovenskej republiky. Zástupkyňa sa tiež zúčastňovala na pracovných stretnutiach sudcov vybavujúcich rodinnoprávnu agendu a agendu starostlivosti o maloletých a na viacerých podujatiach a konferenciách týkajúcich sa ochrany práv dieťaťa. Rovnako aktívne vystupovala v oblasti ochrany práv poškodených trestnými činmi a pôsobila ako lektorka v projekte akadémii krajín Vyšehradskej štvorky „Justícia a ochrana poškodených“.

Pracovníci kancelárie zástupcu aj v roku 2015 publikovali v *Justičnej revue* pre potreby právnej praxe slovenské preklady rozsudkov a vybraných rozhodnutí Súdu, týkajúcich sa sťažností podaných proti Slovenskej republike.

II. Prehľad štatistických údajov

a) všeobecne

Podľa štatistických údajov Súdu¹ bol vývoj vo vybavovaní sťažností týkajúcich sa Slovenskej republiky nasledujúci:

<i>sťažnosti proti Slovenskej republike</i>	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
sťažnosti pridelené na preskúmanie príslušnému orgánu (samosudcovi, výboru alebo komore)	444	486	347	488	569	568	553	531	464	324	353
neprijaté alebo vyčiarknuté sťažnosti bez notifikácie vláde	287	130	286	459	357	664	694	1053	642	329	314
sťažnosti notifikované vláde	59	64	59	67	42	129	96	48	56	28	30
rozsudky (okrem rozsudkov o zmieri a o vyčiarknutí sťažností)	29	34	23	13	39	40	21	23	16	14	14
rozhodnutia o neprijateľnosti sťažností (vyhlásené po predložení stanovísk strán)	6	13	9	3	9	20	15	10	9	11	5
rozhodnutia, príp. rozsudky o zmieri	11	4	24	12	10	44	29	9	21	9	20
rozhodnutia o vyčiarknutí sťažnosti na základe jednostranného uznania porušenia zo strany vlády	-	-	9	5	4	12	2	3	4	3	4

b) rozsudky a rozhodnutia v roku 2015

Zo sťažností, ktoré boli notifikované vláde, Súd v uplynulom roku rozhodol celkovo 44 prípadov. Z uvedeného počtu Súd v 14 prípadoch vyhlásil rozsudky (z toho 13 rozsudkov bolo vyhlásených v merite veci a jeden rozsudok sa týkal výlučne spravodlivého zadosťučinenia), v 5 prípadoch Súd sťažnosti vyhlásil ako celok za neprijateľné, v 20 prípadoch Súd rozhodol o schválení zmiery dosiahnutého medzi stranami, v 4 prípadoch Súd vyčiarkol sťažnosti zo zoznamu na základe jednostrannej deklarácie vlády a v 1 prípade rozhodol o vyčiarknutí sťažnosti zo zoznamu svojich prípadov z dôvodu, že sťažovateľ nereagoval na opakované výzvy Súdu na predloženie stanoviska (pozri nižšie).

V roku 2015 Súd v 13 prípadoch konštatoval porušenie niektorého z článkov Dohovoru zo strany Slovenskej republiky (v roku 2014 to bolo rovnako v 13 prípadoch). V 5 prípadoch Súd konštatoval porušenie článku 5 Dohovoru (právo na osobnú slobodu a bezpečnosť), z toho v 3 prípadoch vyhlásil viacnásobné porušenie tohto článku, v 1 prípade konštatoval porušenie článku 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života), v 6 prípadoch konštatoval porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie), z toho v 2 prípadoch porušenie práva na prerokovanie veci v primeranej

¹ Údaje v nasledujúcej tabuľke sú vypracované na základe oficiálnych štatistík Súdu, prístupných na jeho internetovej stránke (pozri http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=reports&c=#n1347956587550_pointer).

lehote, v 1 prípade rozhodol o porušení článku 13 Dohovoru (právo na účinný prostriedok nápravy) a napokon v 1 prípade rozhodol o porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru (právo na pokojné užívanie majetku).

<i>Rozsudky</i>	<i>počet</i>
rozsudky vyhlásené v roku 2015	14
rozsudky v merite veci výlučne v prospech sťažovateľa	13
rozsudky v merite veci výlučne v prospech vlády	0
uznané čiastkové námietky sťažovateľov, t. j. výroky Súdu o porušení práv (výroky v prospech sťažovateľov)	17
neuznané čiastkové námietky sťažovateľov – výroky Súdu o neprijateľnosti sťažnosti alebo o neporušení práv (výroky v prospech vlády)	6

Rozsudky Súdu, vyhlásené od 1. januára 2015 do 31. decembra 2015:

Č.	Sťažnosť	Meno	Namietaný článok Dohovoru alebo Protokolu Predmet súdneho konania	Rozsudok Spravodlivé zadosťučinenie	Štáv vykonania rozsudku (k 31. decembru 2014)
1	17127/12	Mira Trančíková	D-6/1 právo na spravodlivé konanie a verejnú vyhlásenie rozsudku v občianskoprávnom konaní	rozsudok z 13. 1. 2015 porušenie D-6/1	dohľad VM RE nad výkonom rozsudku
2	35632/13	Tommy Hoholm	D-6/1, D8, D13 dĺžka konania o návrat dieťaťa podľa Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí z roku 1980 (Haagsky dohovor), právo na rešpektovanie rodinného života, absencia účinného prostriedku nápravy	rozsudok z 13. 1. 2015 porušenie D-6/1, D-13	dohľad VM RE nad výkonom rozsudku
3	15259/11	Miroslav Maslák	D-5/4, D-5/5 právo na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby, právo na odškodnenie za porušenie článku 5 ods. 4	rozsudok z 28. 4. 2015 porušenie D-5/4, 5/5 5 000 EUR – NU 1 500 EUR – T	dohľad VM RE nad výkonom rozsudku
4	78129/11	Nikolaj Šablji	D-5/4, D-5/5 právo na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby, právo na odškodnenie za porušenie článku 5 ods. 4	rozsudok z 28. 4. 2015 porušenie D-5/4 2 380 EUR – NU 392,73 EUR – T	dohľad VM RE nad výkonom rozsudku
5	7112/11	Volodymyr Yegorov	D-5/1, D-5/3, D-5/4 právo na slobodu a bezpečnosť v kontexte väzby vykonanej na Slovensku	rozsudok z 2. 6. 2015 porušenie D-5/1, D-5/3, D-5/4 26 000 EUR – NU	dohľad VM RE nad výkonom rozsudku
6	25132/13	COMPCAR, s.r.o.	D-6/1 právo na spravodlivé konanie v súvislosti s porušením princípu právnej istoty	rozsudok z 9. 6. 2015 porušenie D-6/1 7 000 EUR – NU	dohľad VM RE nad výkonom rozsudku
7	72493/10	DRAFT - OVA a. s.	D-6/1, 1P-1 právo na spravodlivé konanie v súvislosti s porušením princípu právnej istoty, právo na pokojné užívanie majetku	rozsudok z 9. 6. 2015 porušenie D-6/1, 1P-1 10 000 EUR – NU 817,55 EUR – T	dohľad VM RE nad výkonom rozsudku
8	42533/11	PSMA, spol. s r. o.	D-6/1 právo na spravodlivé konanie v súvislosti s porušením princípu právnej istoty	rozsudok z 9. 6. 2015 porušenie D-6/1 10 000 EUR – NU 18 000 EUR – T	dohľad VM RE nad výkonom rozsudku
9	46564/10	Eva Kovárová	D-6/1 právo na spravodlivé konanie v občianskoprávnom konaní a právo na prístup k ústavnému súdu	rozsudok z 23. 6. 2015 porušenie D-6/1 500 EUR – T	dohľad VM RE nad výkonom rozsudku
10	30255/09	Mária Bittó a ďalší	spravodlivé zadosťučinenie za porušenie práva na pokojné užívanie majetku (rozsudok o merite vecí z 28. 1. 2014)	rozsudok zo 7. 7. 2015 2 100 000 EUR – MU/NU 79 922 EUR – T	dohľad VM RE nad výkonom rozsudku
11	11037/12	Miroslav Maslák a ďalší	D-5/4, D5/5 právo na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby, právo na odškodnenie za porušenie článku 5 ods. 4	rozsudok zo 16. 7. 2015 porušenie D-5/4, D5/5 3 x 6 500 EUR – NU 3 x 1 500 EUR – T	dohľad VM RE nad výkonom rozsudku

Č.	Sťažnosť	Meno	Namietaný článok Dohovoru alebo Protokolu Predmet súdneho konania	Rozsudok Spravodlivé zadosťučinenie	Stav vykonania rozsudku (k 31. decembru 2014)
12	383/13	José Augusto Frisancho Perea	D-6/1, D-8, D-13 právo na prístup k súdu a spravodlivosť konania v konaní pred ústavným súdom, právo na rešpektovanie rodinného života, absencia účinného prostriedku nápravy	rozsudok z 21. 7. 2015 porušenie D-8 19 500 EUR – NU 7 500 EUR – T	dohľad VM RE nad výkonom rozsudku
13	29376/12 29384/12	Martin Zachar a Tibor Čierny	D-6/1, D-6/3 právo na spravodlivé konanie a procesné práva obhajoby v trestnom konaní	rozsudok z 21. 7. 2015 porušenie D-6/1 v spojení z D-6/3 2 x 284,08 EUR – T	dohľad VM RE nad výkonom rozsudku
14	42360/10	Jozef Javor a Eva Javorová	D-6/1 dĺžka trestného konania	rozsudok z 15. 9. 2015 porušenie D-6/1 5 200 EUR – NU 1 000 EUR – T	rozsudok nie je právoplatný

D-x/y = článok x odsek y Dohovoru

yP-x = článok x Protokolu č. y

MŠ = majetková škoda

NU = nemajetková ujma

T = trovy konania

Podrobnosti o jednotlivých rozsudkoch sú uvedené v prílohe č. 1.

Rozsudky vyhlásené sedemčlennou komorou Súdu, s výnimkou tých, v ktorých niektorá zo strán požiadala o predloženie prípadu veľkej komore Súdu, nadobudli právoplatnosť v zmysle článku 44 ods. 2 Dohovoru uplynutím troch mesiacov odo dňa ich oznámenia stranám, pričom za oznámenie sa považuje zverejnenie rozsudku na internetovej stránke Súdu. V uplynulom roku sa nevyskytol ani jeden rozsudok proti Slovenskej republike, vyhlásený trojčlenným výborom Súdu (takýto postup umožňuje Protokol č. 14 k Dohovoru).

V 20 prípadoch Súd rozhodnutím vzal na vedomie zmier medzi sťažovateľmi a vládou po tom, ako sa uistil, že dosiahnutý zmier je založený na rešpektovaní ľudských práv tak, ako je to definované v Dohovore a jeho protokoloch. Zároveň rozhodol o vyčiarknutí sťažností zo svojho zoznamu prípadov.

Rozhodnutia Súdu o zmieri, prijaté od 1. januára 2015 do 31. decembra 2015:

Č.	Sťažnosť	Meno	Namietaný článok Dohovoru alebo protokolu Predmet súdneho konania	Rozhodnutie Spravodlivé zadosťučinenie
1	11810/12	Peter Duračka	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o ochranu osobnosti	rozhodnutie z 21. 4. 2015 11 800 EUR
2	65736/13	Ján Sarkocy	D-6/1, primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o zaplatenie peňažnej sumy	rozhodnutie z 21. 4. 2015 4 400 EUR
3	62656/13	Ján Sarkocy	D-6/1, D-13 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o ochranu osobnosti	rozhodnutie z 21. 4. 2015 3 700 EUR
4	45247/11	Regina Palšová	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o zaplatenie peňažnej sumy	rozhodnutie z 21. 4. 2015 6 900 EUR
5	67527/14	Lucia Lohnertová	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o určenie výživného	rozhodnutie z 21. 4. 2015 2 500 EUR
6	63857/14	Emília Vičanová	D-6/1 primeranosť dĺžky dedičského konania	rozhodnutie z 21. 4. 2015 4 800 EUR
7	75368/13	Maria Hoferová	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o zaplatenie peňažnej sumy	rozhodnutie z 21. 4. 2015 4 400 EUR
8	79310/12	Vlasta Žuffová	D-6/1 primeranosť dĺžky konania o zvýšenie náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia	rozhodnutie z 21. 4. 2015 3 750 EUR
9	76634/12	Štefan Hviždák	D-6/1 primeranosť dĺžky pracovnoprávneho konania	rozhodnutie z 21. 4. 2015 2 000 EUR
10	65989/11	Gabriel Focko a ďalší	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti	rozhodnutie z 29. 9. 2015 13 x 3 750 EUR 3 x 1 250 EUR

Č.	Sťažnosť	Meno	Namietaný článok Dohovoru alebo protokolu Predmet súdneho konania	Rozhodnutie Spravodlivé zadost'učinenie
11	63865/14	Eva Krošláková	D-6/1 primeranosť dĺžky dedičského konania	rozhodnutie z 29. 9. 2015 4 800 EUR
12	70899/14	Incheba, akciová spoločnosť	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o zaplatenie peňažnej sumy	rozhodnutie z 29. 9. 2015 10 900 EUR
13	44298/13	Mária Kostrejová a Ladislav Demko	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti	rozhodnutie z 29. 9. 2015 2 x 2 450 EUR
14	34877/13	Stanislav Kudela	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o zaplatenie peňažnej sumy	rozhodnutie z 29. 9. 2015 2 800 EUR
15	7875/13	Jolana Spodniaková	D-6/1 primeranosť dĺžky konania o vyporiadanie BSM	rozhodnutie z 29. 9. 2015 1 400 EUR
16	73497/12	Ladislav Durbák	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti	rozhodnutie z 29. 9. 2015 6 100 EUR
17	64382/12	Marián Kováčik	D-6/1 primeranosť dĺžky konania o náhradu škody	rozhodnutie z 29. 9. 2015 2 700 EUR
18	23479/12	Juraj Vyskoč	D-6/1 primeranosť dĺžky exekučného konania	rozhodnutie z 29. 9. 2015 17 400 EUR
19	71948/11	Dušan Ďurďovič	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o zaplatenie peňažnej sumy	rozhodnutie z 29. 9. 2015 7 600 EUR
20	32970/13	Jozef Kohútek a Margita Kohúteková	D-6/1 primeranosť dĺžky dedičského konania	rozhodnutie z 8. 12. 2015 7 000 EUR

V rozhodovacej činnosti Súdu existuje inštitút tzv. rozhodnutia na základe jednostrannej deklarácie dotknutej zmluvnej strany Dohovoru (napr. *Tahsin Acar proti Turecku*, [VK], č. 26307/95, ods. 75-77, ECHR 2003-VI, *Meriakri proti Moldavsku* (vyčiarknutie), č. 53487/99, 1. marca 2005, *Swedish Transport Workers Union proti Švédsku*, (vyčiarknutie), č. 53507/99, 18. júla 2006 a *Van Houten proti Holandsku* (vyčiarknutie), č. 25149/03, ECHR 2005-IX). Ide o prípady, v ktorých je dotknutá vláda pripravená uzavrieť zmier za podmienok navrhnutých Súdom, avšak sťažovateľ s uzavretím zmiernu nesúhlasí. Za predpokladu, že vláda jednostranne deklaruje, že uznáva porušenie práv sťažovateľa a je pripravená zaplatiť mu spravodlivé zadost'učinenie, Súd môže, ak je presvedčený, že dodržiavanie ľudských práv zaručených Dohovorom a jeho protokolmi nevyžaduje, aby sa pokračovalo v posudzovaní predmetnej sťažnosti, vziať na vedomie podmienky deklarácie dotknutej vlády a formu zabezpečenia dodržania v nej uvedených záväzkov a rozhodnúť o vyčiarknutí sťažnosti zo zoznamu svojich prípadov v súlade s článkom 37 ods. 1 písm. c) Dohovoru (t. j. z dôvodu, že okolnosti vedú k záveru, že pre akýkoľvek iný dôvod zistený Súdom nie je potrebné pokračovať v posudzovaní sťažnosti). Zástupkyňa tento postup začala využívať už v roku 2007. V ďalších rokoch v tejto praxi pokračovala a v roku 2015 Súd takto vo vzťahu k Slovenskej republike rozhodol v 4 prípadoch. V súlade s aktuálnou judikatúrou Súdu sa v prípadoch, ak zástupkyňa navrhne zmier, ktorý sťažovatelia odmietnu, suma uvedená v jednostrannej deklarácii vlády znižuje oproti sume navrhutej v deklarácii o zmieri o 10 %.

Rozhodnutia Súdu o vyčiarknutí sťažnosti na základe jednostrannej deklarácie vlády, prijaté od 1. januára 2015 do 31. decembra 2015:

Č.	Sťažnosť	Meno	Namietaný článok Dohovoru alebo Protokolu Predmet súdneho konania	Rozhodnutie (dátum vydania) Spravodlivé zadost'učinenie
1	63158/14	Gejza Perhács	D-6/1 primeranosť dĺžky konania úradu inšpekčnej služby MV SR	rozhodnutie z 29. 9. 2015 3 690 EUR
2	4716/15	Jozef Tudor	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o určenie neplatnosti leasingovej zmluvy	rozhodnutie z 8. 12. 2015 1 710 EUR
3	76324/14	Danka Holanová	D-6/1, D-13 primeranosť dĺžky pracovnoprávneho konania	rozhodnutie z 8. 12. 2015 2 070 EUR

4	5317/14	Marek Snopko	D-6/1 primeranosť dĺžky konania o vyporiadanie BSM	rozhodnutie z 8. 12. 2015 3 690 EUR
---	---------	--------------	---	--

V 1 prípade Súd rozhodol o vyčiarknutí sťažnosti po tom, ako sa k notifikovanej sťažnosti vyjadrila vláda z dôvodu, že sťažovateľ nereagoval na výzvy Súdu na predloženie stanovísk a dokumentov, z čoho Súd vyvodil, že nemá záujem na ďalšom prerokovaní svojej sťažnosti.

Rozhodnutia Súdu o vyčiarknutí sťažnosti z dôvodu, že sťažovateľ netrval na pokračovaní v konaní, prijaté od 1. januára 2015 do 31. decembra 2015:

Č.	Sťažnosť	Meno	Namietaný článok Dohovoru alebo Protokolu Predmet súdneho konania	Rozhodnutie (dátum vydania)
1	43096/12	Miloslav Nikolov	D-5/4, D-5/5 právo na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby, právo na odškodnenie za porušenie článku 5 ods. 4	rozhodnutie zo 16. 6. 2015 vyčiarknutie sťažnosti zo zoznamu prípadov – sťažovateľ nereagoval na výzvu Súdu

V ďalších 5 prípadoch Súd rozhodol v prospech Slovenskej republiky rozhodnutím o neprijateľnosti sťažnosti po tom, ako sa k notifikovaným sťažnostiam vyjadrila vláda a sťažovateľ.

Rozhodnutia, ktorými boli sťažnosti vyhlásené za neprijateľné po notifikácii a stanovisku vlády od 1. januára 2015 do 31. decembra 2015:

Č.	Sťažnosť	Meno	Namietaný článok Dohovoru alebo protokolu Predmet súdneho konania	Rozhodnutie (dátum vydania)
1	71123/13	Imrich Degro	D-6/1 právo na spravodlivé konanie v súvislosti s porušením princípu právnej istoty	rozhodnutie z 19. 5. 2015 sťažnosť vyhlásená za neprijateľnú
2	32133/10	Martin Buzinger	D-6/1, D-13 dĺžka trestného konania, absencia účinného prostriedku nápravy	rozhodnutie zo 16. 6. 2015 sťažnosť vyhlásená za neprijateľnú
3	65916/10	Ali Nurdinovich Ibragimov	D-3, D-6-1 zákaz mučenia a právo na spravodlivé konania v prípade vydania na trestné stíhanie do Ruskej federácie	rozhodnutie z 30. 6. 2015 sťažnosť vyhlásená za neprijateľnú
4	10212/11	Milan Podhradský	D-6/1, D-13 dĺžka trestného konania, absencia účinného prostriedku nápravy	rozhodnutie z 25. 8. 2015, sťažnosť vyhlásená za neprijateľnú
5	29389/12	Petit Press, a. s.	D-6/1, D-10 právo na spravodlivé konanie a právo na slobodu prejavu v konaní o ochranu osobnosti	rozhodnutie z 15. 12. 2015 sťažnosť vyhlásená za neprijateľnú

c) predbežné opatrenia v roku 2015

V zmysle pravidla 39 Rokovacieho poriadku Súdu môže komora Súdu alebo v prípade potreby jej predseda na návrh strany alebo inej dotknutej osoby, alebo z vlastného podnetu nariadiť stranám akékoľvek predbežné opatrenie, ktoré považuje za potrebné prijať v záujme strán alebo riadneho priebehu konania.

Veľká časť nariadených predbežných opatrení sa týka vydania alebo vyhostenia cudzincov, ktorí sa pred Súdom sťažujú na porušenie svojich práv podľa článkov 2, 3, 8 alebo 6 Dohovoru a tvrdia, že v štáte, do ktorého by mali byť vydaní alebo vyhostení, im hrozí smrť, zlé zaobchádzanie alebo nespravodlivé trestné konanie, prípadne, že vydaním alebo vyhostením stratia kontakt so svojou rodinou nachádzajúcou sa vo vydávajúcom alebo vyhostujúcom štáte.

Vo vzťahu k Slovenskej republike Súd v roku 2015 nariadil tri časovo obmedzené predbežné opatrenia, spočívajúce v zákaze vyhostiť sťažovateľov do Maďarska. Okrem toho v jednom prípade zrušil už skôr nariadené predbežné opatrenie, spočívajúce v zákaze vyhostiť sťažovateľa do Pakistanu. V šiestich prípadoch nevyhovel žiadostiam sťažovateľov o nariadenie predbežného opatrenia.

III. Stav agendy

a) všeobecne – sťažnosti proti Slovenskej republike

Od roku 1993 do konca roku 2015 Súd notifikoval vláde spolu 875 sťažností. V roku 2015 bolo vláde notifikovaných 30 sťažností, teda ich počet zostal na úrovni roku 2014 (28 sťažností).

b) nové sťažnosti

Všetky sťažnosti, ktoré boli notifikované vláde v roku 2015, patria do kategórie individuálnych sťažností podľa článku 34 Dohovoru. Žiadna medzištátna sťažnosť podľa článku 33 Dohovoru nebola proti Slovenskej republike podaná a ani Slovenská republika nepodala takúto sťažnosť proti inému zmluvnému štátu Dohovoru.

Drvivá väčšina notifikovaných sťažností sa týka namietaného porušenia článku 6 ods. 1 Dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie), predovšetkým v súvislosti s neprimeranou dĺžkou súdnych konaní. Zoznam sťažností sa nachádza v prílohe č. 2.

c) otvorené sťažnosti

K 31. decembru 2015 kancelária zástupcu evidovala spolu 126 otvorených prípadov, ktoré sa nachádzajú v rôznych štádiách konania a vybavovania. V 76 prípadoch VM RE dohliada nad výkonom právoplatných rozsudkov alebo rozhodnutí, prijatých vo vzťahu k Slovenskej republike a v 50 prípadoch Súd skúma prijateľnosť a podstatu sťažnosti.

d) skončené sťažnosti

Z vyššie uvedeného prehľadu vyplýva, že v roku 2015 bolo skončených 18 prípadov.

e) dohľad VM RE nad výkonom právoplatných rozsudkov Súdu

V priebehu roku 2015 bola sťažovateľom celkovo vyplatená suma 2 535 953,04 EUR, z čoho bolo 102 850 EUR vyplatených v rámci uzavretých zmierov. Prehľad vyplatených súm je uvedený v prílohe č. 3.

V súvislosti s výkonom rozsudkov VM RE sleduje, či boli prijaté všeobecné a individuálne opatrenia nevyhnutné na splnenie rozsudku, pričom berie do úvahy možnosť Slovenskej republiky zvoliť si opatrenia, ktoré v tomto ohľade považuje za najvhodnejšie.

Kancelária zástupcu prostredníctvom Stálej misie Slovenskej republiky pri RE, aj prostredníctvom priamych rokovaní s pracovníkmi sekretariátu RE informovala VM RE o plnení záväzkov vyplývajúcich z rozsudkov, a to vo forme informácií predložených v rámci sledovania výkonu rozsudkov vo VM RE, najmä:

- o vyplatení priznaných súm spravodlivého zadost'učinenia;
- o ďalšom vývoji v prípadoch na vnútroštátnej úrovni;
- o distribúcii rozsudkov Súdu na dotknuté orgány a o zverejnení slovenských prekladov rozsudkov Súdu v odbornom právnickom časopise *Justičná revue* (preklady vyhotovila kancelária zástupcu);
- o uskutočnených a pripravovaných legislatívnych zmenách;
- o zmenách v judikatúre vnútroštátnych súdov;
- o ďalších opatreniach uskutočňovaných v rámci výkonu rozsudkov.

Po tom, ako sa VM RE presvedčí, že Slovenská republika prijala všetky nevyhnutné opatrenia na splnenie rozsudku, prijme záverečnú rezolúciu, v ktorej konštatuje, že úlohy podľa článku 46 ods. 2 Dohovoru boli splnené.

V roku 2015 VM RE ukončil dohľad nad výkonom 14 rozsudkov a rozhodnutí proti Slovenskej republike vydaním záverečných rezolúcií, ktorými bolo ukončené sledovanie týchto prípadov. Ide o rezolúcie:

- *CM/ResDH(2015)12*, prijatá 4. februára 2015 k rozsudku *Franek proti Slovenskej republike* zo 11. februára 2014 (č. 14090/10), ktorým Súd konštatoval porušenie práva na prístup k súdu podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru v dôsledku odmietnutia zo strany ústavného súdu zaoberať sa meritórne s'ťažovateľovou ústavnou s'ťažnosťou;
- *CM/ResDH(2015)83*, prijatá 27. mája 2015 k rozhodnutiam *Brachová proti Slovenskej republike* z 23. septembra 2014 (č. 60028/09) a *Hrbál' proti Slovenskej republike* z 27. mája 2014 (č. 76645/12), ktorými Súd rozhodol o vyčiarknutí s'ťažností na základe zmieru uzavretého medzi vládou Slovenskej republiky a s'ťažovateľmi;
- *CM/ResDH(2015)140*, prijatá 16. septembra 2015 k rozsudku *Viskupová a ďalší proti Slovenskej republike* z 11. októbra 2011 (č. 43730/06), v ktorom Súd konštatoval porušenie práva na prístup k súdu podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru v nemožnosti vymôcť priznanú pohľadávku;
- *CM/ResDH(2015)141*, prijatá 16. septembra 2015 k rozsudku *D. M. F., a. s. proti Slovenskej republike* z 5. februára 2013 (č. 27082/09), v ktorom Súd konštatoval porušenie práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru v dôsledku neprimeranej dĺžky trestného konania;
- *CM/ResDH(2015)240*, prijatá 9. decembra 2015 k rozhodnutiam *Ďuračka proti Slovenskej republike* z 21. apríla 2015 (č. 11810/12), *Hoferová proti Slovenskej republike* z 21. apríla 2015 (č. 75368/13), *Hvižd'ák proti Slovenskej republike* z 21. apríla 2015 (č. 76634/12), *Lohnertová proti Slovenskej republike* z 21. apríla 2015 (č. 67527/14), *Palšová proti Slovenskej republike* z 21. apríla 2015 (č. 45247/11), *Sarkocy proti Slovenskej republike* z 21. apríla 2015 (č. 62656/13), *Sarkocy proti Slovenskej republike* z 21. apríla 2015 (č. 65736/13), *Vičanová proti Slovenskej republike* z 21. apríla 2015 (č. 63857/14) a *Žuffová proti Slovenskej republike* z 21. apríla 2015 (č. 79310/12), ktorými Súd rozhodol o vyčiarknutí s'ťažností na základe zmieru uzavretého medzi vládou Slovenskej republiky a s'ťažovateľmi.

Zasadnutí VDM RE sa v roku 2015 pravidelne zúčastňovali vybraní pracovníci kancelárie, ktorých úlohou bolo predovšetkým podávať správy o stave jednotlivých vecí, nad ktorými vykonáva VM RE dohľad, vysvetľovať kroky, ktoré Slovenská republika uskutočnila na odstránenie príčin porušovania Dohovoru tak v rovine všeobecnej, predovšetkým legislatívnej, ako aj v rovine individuálnej, ale aj získať poznatky z praxe ostatných členských štátov a na ich základe iniciovať legislatívne zmeny v danej oblasti. Uvedený spôsob argumentácie a získavania informácií priamo vo VM RE sa ukázal ako veľmi pozitívny a užitočný.

IV. Závery

V roku 2015 sa sťažnosti proti Slovenskej republike, oznámené Súdom, ako aj uzavreté zmiery najčastejšie týkali namietaného porušenia práva na prerokovanie veci v primeranej lehote.

Zástupkyňa pristúpila k zmiernemu riešeniu sťažností týkajúcich sa neprimeranej dĺžky konaní predovšetkým v prípadoch, keď ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť z dôvodu, že sťažovateľ pred jej podaním nevyčerpal prostriedok nápravy v podobe sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi dotknutého súdu (*Hoferová proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 21. apríla 2015) alebo podal sťažnosť predsedovi dotknutého súdu iba formálne, bez toho, aby mal predseda súdu reálnu možnosť uskutočniť nápravu (*Palšová proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 21. apríla 2015, *Sarkocy proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 21. apríla 2015). Rozhodnutie uzavrieť v takýchto prípadoch zmier bolo odôvodnené tým, že takúto prax ústavného súdu už Súd v minulosti opakovane odmietol (napr. rozsudok *Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike* z 12. júna 2012, rozsudok *Komanický (č. 6) proti Slovenskej republike* z 12. júna 2012, rozsudok *Bednár proti Slovenskej republike* z 8. októbra 2013, rozsudok *Klinovská proti Slovenskej republike* z 8. októbra 2013, rozsudok *Csákó proti Slovenskej republike* z 25. júna 2013, rozsudok *Sika (č. 7) proti Slovenskej republike* z 25. júna 2013, rozsudok *Untermayer proti Slovenskej republike* z 9. júla 2013). Napriek tejto už ustálenej judikatúre Súdu sa naďalej objavujú rozhodnutia ústavného súdu o odmietnutí sťažností z dôvodu nepodania sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi dotknutého všeobecného súdu. Ústavný súd tak podmieňuje úspešné využitie účinného prostriedku nápravy (ústavnej sťažnosti) využitím neúčinného prostriedku nápravy (sťažnosti predsedovi súdu). Súd túto prax ústavného súdu označil za nesúladnú s článkom 13 Dohovoru, zaručujúcim právo na účinný prostriedok nápravy. V dôsledku tohto prístupu ústavného súdu sa stáva aj z ústavnej sťažnosti v takýchto prípadoch neúčinný prostriedok nápravy, pričom sťažovatelia sa musia domáhať nápravy až na medzinárodnej úrovni a z rozhodnutí Súdu v takýchto veciach vznikajú pre Slovenskú republiku nežiaduce finančné záväzky.

V jednom z prípadov ústavný súd odmietol sťažnosť z dôvodu, že sťažovateľ úspešne využil tento prostriedok nápravy a predseda súdu urýchlil konanie. Aj tento prístup však Súd odmietol (*Kudela proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 29. septembra 2015).

V ďalšom prípade ústavný súd odmietol prijať na konanie sťažnosť z dôvodu nevyčerpania prostriedku nápravy v podobe žiadosti na ministerstvo spravodlivosti o prešetrenie vybavenia sťažnosti komorou exekútorov (*Vyskoč proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 29. septembra 2015), a to napriek tomu, že takýto prostriedok nápravy sa z hľadiska judikatúry Súdu považuje za neúčinný (pozri *Pintér proti Slovenskej republike*,

rozhodnutie zo 14. decembra 2010, v ktorom Súd prostriedok nápravy podobného charakteru, konkrétne sťažnosť na notára, nepovažoval za účinný).

V niektorých prípadoch došlo k zmiernemu riešeniu alebo k využitiu inštitútu jednostrannej deklarácie vlády vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd neposúdil celkovú dĺžku konania prebiehajúceho na viacerých stupňoch alebo súdoch (*Ďurd'ovič proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 29. septembra 2015, *Snopko proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 8. decembra 2015), prípadne odmietol sťažnosť z dôvodu, že v čase jej podania už bolo vo veci rozhodnuté, avšak konanie nebolo právoplatne skončené z dôvodu doručovania rozhodnutia (*Ďuračka proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 21. apríla 2015, *Žuffová proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 21. apríla 2015, *Incheba, akciová spoločnosť proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 29. septembra 2015). Aj v týchto prípadoch vychádzalo rozhodnutie zástupkyne uzavrieť zmier z ustálenej judikatúry Súdu, ktorý predmetný prístup ústavného súdu označil za príliš formalistický a nesúladný zo zárukami článku 6 ods. 1 Dohovoru, tak ako ich interpretuje vo svojich rozhodnutiach Súd (napr. rozsudok *Špatka proti Slovenskej republike* z 15. decembra 2009, rozsudok *A. R. spol. s r. o. proti Slovenskej republike* z 9. februára 2010, rozsudok *Zarembová proti Slovenskej republike* z 23. novembra 2010, rozsudok *Sirotnák proti Slovenskej republike* z 21. decembra 2010, rozsudok *Bubláková proti Slovenskej republike* z 15. februára 2011).

Objavili sa aj prípady, v ktorých bolo vyriešenie veci zmierné uprednostnené vzhľadom na nedostatočnú výšku primeraného finančného zadost'učinenia, priznávanú ústavným súdom za zistené prieťahy v súdnom konaní (*Vičanová proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 21. apríla 2015, *Hvižd'ák proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 21. apríla 2015, *Krošlákova proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 29. septembra 2015, *Durbák proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 29. septembra 2015, *Focko a ďalší proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 29. septembra 2015 atď.). Rovnako v týchto prípadoch boli do úvahy vzaté závery Súdu, vyslovené v jeho skorších rozsudkoch (napr. rozsudok *Zongorová proti Slovenskej republike* z 19. januára 2010, rozsudok *Ďurech a ďalší proti Slovenskej republike* zo 7. júla 2009).

V rozsudkoch vyhlásených v roku 2015 Súd identifikoval nasledovné problémy v rozhodovacej činnosti ústavného súdu a vnútroštátnych súdov.

Prípady *COMPCAR, s. r. o. proti Slovenskej republike* (rozsudok z 9. júna 2015), *PSMA, spol. s r. o. proti Slovenskej republike* (rozsudok z 9. júna 2015) a *DRAFT-OVA, a. s. proti Slovenskej republike* (rozsudok z 9. júna 2015) sa týkali uplatňovania inštitútu mimoriadneho dovolania Generálneho prokurátora Slovenskej republiky. Sťažovatelia sa sťažovali, že zrušením právoplatných a vykonateľných rozsudkov v ich prospech Najvyšším súdom Slovenskej republiky na základe mimoriadneho dovolania podaného Generálnym prokurátorom Slovenskej republiky na podnet druhého z účastníkov konania boli porušené ich práva podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru (právo na spravodlivé súdne konania a osobitne princíp právnej istoty), resp. aj práva podľa článku 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru (právo na pokojné užívanie majetku). Súd vo svojich rozsudkoch poukázal na všeobecné princípy vyplývajúce z jeho judikatúry. Uviedol, že jedným zo základných prvkov vlády práva je princíp právnej istoty, ktorý okrem iného vyžaduje, aby v prípade, keď súdy rozhodnú vo veci s konečnou platnosťou, ich rozhodnutie nebolo viac spochybňované. Odklon od tohto princípu je odôvodnený iba v prípadoch, keď sa vyskytnú okolnosti podstatného a naliehavého charakteru. Právomoc vyšších súdov zrušovať alebo meniť právoplatné a záväzné súdne rozhodnutia by mala byť vykonávaná na účely nápravy základných väd. Táto

právomoc musí byť vykonávaná tak, aby bola v čo najvyššej možnej miere dodržaná spravodlivá rovnováha medzi záujmami jednotlivca a potrebou zabezpečiť efektívnosť súdneho systému. Za základné vady Súd považuje justičné omyly alebo závažné vady súdneho konania, zneužitie právomoci, zjavné pochybenia pri aplikácii hmotného práva alebo akékoľvek iné závažné dôvody vyplývajúce zo záujmov spravodlivosti. Pri aplikácii uvedených princípov na predmetné prípady sa Súd nestotožnil s právnymi názormi Generálneho prokurátora Slovenskej republiky, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ani Ústavného súdu Slovenskej republiky a dospel k záveru, že ani v jednom prípade neboli dané také skutočnosti, ktoré by bolo možné považovať za ospravedlniteľné dôvody pre zrušenie právoplatných a vykonateľných rozsudkov. Konštatoval, že zásah spočívajúci v zrušení právoplatných a vykonateľných rozsudkov bol v rozpore s princípom právnej istoty, ako aj rovnosti zbraní a rozhodol preto o porušení článku 6 Dohovoru. Kým v prípadoch *COMPCAR, s. r. o. proti Slovenskej republike a PSMA, spol. s r. o. proti Slovenskej republike* vnútroštátne konania v čase rozhodovania Súdu stále prebiehali, v prípade *DRAFT-OVA, a. s. proti Slovenskej republike*, v ktorom bola sťažujúcou sa spoločnosťou vznesená aj námietka porušenia článku 1 Protokolu č. 1, bolo konanie na vnútroštátnej úrovni právoplatne skončené. Súd v tomto ohľade vo svetle svojich záverov podľa článku 6 konštatoval, že pri zásahu do majetkových práv spoločnosti nebola zachovaná spravodlivá rovnováha a sťažujúca sa spoločnosť musela niesť individuálne a neprimerané bremeno. Rozhodol preto, že bol porušený článok 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru. Čo sa týka nároku na náhradu majetkovej škody uplatnenej v tejto súvislosti sťažujúcou sa spoločnosťou, Súd poukázal na to, že jeho rozsudok bude predstavovať dôvod pre obnovu vnútroštátneho konania podľa § 228 ods. 1 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku, a že sťažujúca sa spoločnosť by sa mala majetkovej škody dožadovať v takomto konaní. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že VM RE bude v rámci výkonu rozsudkov požadovať okrem uskutočnenia individuálnych opatrení na nápravu situácie týchto sťažovateľov aj zosúladienie praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky s princípmi uplatňovanými v judikatúre Súdu.

V prípade *Hoholm proti Slovenskej republike* (rozsudok z 13. januára 2015) Súd posudzoval dĺžku konania o návrat dieťaťa podľa Haagskeho dohovoru o medzinárodných únosoch detí. Konanie v tomto prípade začalo v decembri 2005 a právoplatne skončilo v decembri 2012. Počas konania bolo právoplatné rozhodnutie vo veci trikrát zrušené, raz na základe sťažovateľom úspešne podanej ústavnej sťažnosti a dvakrát v dôsledku využitia mimoriadneho dovolania matkou i Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky. Konanie o vydanie detí trvalo teda sedem rokov, počas ktorých bol prípad prejednaný štyrikrát okresným a krajským súdom, dvakrát Najvyšším súdom Slovenskej republiky a raz ústavným súdom. Súd po preskúmaní sťažnosti dospel k záveru, že prípad nebol skutkovo ani právne zložitý a sťažovateľ k predĺženiu konania nijak neprispel. Súd zdôraznil, že v prípadoch, ako je tento, je obzvlášť dôležité postupovať rýchlo, pretože inak sa vzťahy upravia samé plynutím času. Konštatoval preto, že dĺžka konania bola v rozpore s požiadavkami Dohovoru a právo sťažovateľa na prejednanie veci v primeranej lehote bolo porušené. V súvislosti s touto problematikou sa na vnútroštátnej úrovni uskutočnilo niekoľko zmien v právnej úprave (najmä v Občianskom súdnom poriadku) tak, aby táto zodpovedala štandardom uplatňovaným v judikatúre Súdu v oblasti medzinárodných rodičovských únosov detí. V marci 2015 bolo ako osobitný druh konania zavedené konanie o návrat maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní. Boli zavedené krátke procesné lehoty, vďaka čomu by mali súdy v týchto veciach rozhodovať urýchlene a bez prieťahov spôsobovaných procesným správaním účastníkov konania, ktorí často robia obštrukcie v konaní. Navyše, možnosť podať mimoriadny opravný prostriedok (vďaka ktorému mohli

dôjsť k zrušeniu právoplatných rozhodnutí a opätovne vrátiť vec na ďalšie rozhodovanie prvostupňovému alebo odvolaciemu súdu, čím sa konanie neúmerne predlžovalo) bola v týchto prípadoch vylúčená. Tieto legislatívne zmeny nadobudli účinnosť v januári 2016. Súdny sú prirodzene v súlade s judikatúrou Súdu povinné v týchto konaniach zohľadňovať najlepší záujem dieťaťa, a teda nerozhodovať automaticky. Eliminujúce dôvody návratu maloletého do miesta bydliska druhého z rodičov podľa článku 13 Haagskeho dohovoru musia byť vnútroštátnymi súdmi zistené a objasnené natoľko dostatočne, aby hrozba vážneho nebezpečenstva fyzickej alebo duševnej ujmy, prípadne neznesiteľná situácia z prikázaného návratu, boli s čo najvyššou mierou pravdepodobnosti vylúčené. Podľa Súdu sú v tomto ohľade významné závery psychológa, väzba na matku, či čas strávený v dožiadanom štáte.

V prípade *Šablji proti Slovenskej republike* (rozsudok z 28. apríla 2015) sťažovateľ namietal porušenie článku 5 ods. 4 Dohovoru z dôvodu, že mu vo vzťahu k porušeniu článku 5 ods. 4 Dohovoru, spočívajúcemu v nedodržaní požiadavky „urýchlenosti“ konania pri rozhodovaní o zákonnosti väzby, nebola v konaní pred ústavným súdom poskytnutá primeraná náprava. Ústavný súd konštatoval v tomto ohľade porušenie práv sťažovateľa, avšak nepriznal mu žiadne finančné zadosťučinenie. Súdtakúto nápravu nepovažoval za dostatočnú a vyhlásil sťažnosť za prijateľnú. V merite veci rozhodol o porušení článku 5 ods. 4 Dohovoru a sťažovateľovi priznal odškodnenie vo výške 2 380 EUR. Podobné prípady sa vyskytli aj v minulosti (napr. rozsudok *Schvarc proti Slovenskej republike* zo 14. januára 2014 alebo rozsudok *Horváth proti Slovenskej republike* z 27. novembra 2012).

V prípade *Bittó a ďalší proti Slovenskej republike* (rozsudok 7. júla 2015) Súdt rozhodol o spravodlivom zadosťučinení. Ide o prvý z prípadov týkajúcich sa regulovaného nájomného, v ktorom Súdt rozsudkom z 28. januára 2014 rozhodol o porušení práva na pokojné užívanie majetku, zaručeného článkom 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, vlastníkov domov s regulovaným nájomným a otázku ich odškodnenia odročil na ďalšie konanie. V tomto prípade 21 sťažovateľov požadovalo spolu takmer 8 miliónov EUR ako náhradu majetkovej škody utrpenej za obdobie regulácie nájomného. Ďalej každý z nich požadoval 50 000 EUR ako náhradu nemajetkovej ujmy. Z titulu nákladov a výdavkov požadovali spolu 218 914 EUR. Súdt sťažovateľom priznal celkové sumy pokrývajúce náhradu majetkovej škody aj nemajetkovej ujmy. Celkovo priznal 21 sťažovateľom sumu 2 170 000 EUR, pričom sumy pre jednotlivých sťažovateľov sa pohybujú od 38 000 EUR do 216 000 EUR. Ako náhradu nákladov a výdavkov im priznal sumu 79 922 EUR.

Na Súdt sa obrátili aj ďalší vlastníci bytov, na ktoré sa vzťahovala regulácia nájomného. Súdt vláde oznámil ďalších 14 sťažností, ktoré sa týkajú takmer 200 sťažovateľov. O týchto sťažnostiach ešte nerozhodol. V rozsudku *Bittó a ďalší proti Slovenskej republike* z 28. januára 2014 však aplikoval článok 46 Dohovoru a zaviazal Slovenskú republiku uskutočniť ďalšie opatrenia, predovšetkým zaviesť osobitný prostriedok nápravy, ktorý umožní získať osobám v podobnej situácii náhradu škody. Rozsudok zo 7. júla 2015 v tej istej veci týkajúci sa spravodlivého zadosťučinenia mal predstavovať v tomto ohľade významný návod pre ďalší postup za účelom výkonu rozsudku z 28. januára 2014, nad ktorým dohliada VM RE. MS SR po jeho vyhlásení prerokovalo vzniknuté otázky so zástupcami ďalších dotknutých rezortov – Ministerstva financií Slovenskej republiky a Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky s cieľom určenia ďalšieho postupu vo veci. Pokiaľ ide o otázku zavedenia vnútroštátneho prostriedku umožňujúceho odškodnenie vlastníkov bytov s regulovaným nájomným v dôsledku uplatňovania systému regulovaného nájomného, a to za účelom výkonu rozsudku z 28. januára 2015, zástupcovia jednotlivých

rezortov konštatovali, že je nutné zamyslieť sa koncepcne nad možnosťami nastavenia vhodného režimu odškodňovania. Keďže rozsudok Súdu v tomto prípade neposkytuje jasný návod pre výpočet možného odškodnenia, ani určenie obdobia, za ktoré by bolo možné odškodnenie poskytnúť, zástupcovia dotknutých rezortov sa zhodli na tom, že by bolo vhodné využiť možnosť požiadať Sekretariát RE, odbor výkonu rozsudkov o usporiadanie okrúhleho stola na medzinárodnej expertnej úrovni, ktorý by mal sprostredkovať skúsenosti pri výkone podobných rozsudkov a napomôcť štátu pri hľadaní vhodného riešenia na vnútroštátnej úrovni.

Pokiaľ ide o fungovanie Súdu, v roku 2015 sa v Bruseli konala konferencia „Implementácia Európskeho dohovoru o ľudských právach: našej spoločnej zodpovednosti“, ktorá bola po konferenciách v Interlakene (2010), Izmiri (2011) a Brighton (2012) štvrtou konferenciou k tejto otázke, pričom dôraz sa kládol na problematiku implementácie Dohovoru a výkonu rozsudkov. Zodpovedá tomu aj štruktúra deklarácie a jej ťažiskové časti. Pripravená deklarácia bola schválená jednomyselne.² Vystúpenia členských štátov potvrdili podporu systému ochrany ľudských práv zavedeného Radou Európy. Slovenská zástupkyňa vyzdvihla významný prínos systému Dohovoru a ocenila snahu Súdu v oblasti zníženia počtu nevybavených zjavne neprijateľných sťažností, zdôraznila však, že rýchlosť konania nemôže ísť na úkor riadneho výkonu spravodlivosti a ocenila preto snahu Súdu v blízkej budúcnosti uvádzať stručné odôvodnenie rozhodnutí samosudcu. Uviedla, že súčasná prax Súdu, ktorý iba oznamuje, že sťažnosť zjavne nespĺňa podmienky prijateľnosti bez ich konkretizácie je kritizovaná značným množstvom slovenských advokátov, ktorí nevedia, aké podmienky prijateľnosti neboli splnené v nimi zastupovaných prípadoch pred Súdom. Zástupkyňa zároveň uviedla, že naše orgány by uvítali stručné odôvodnenie rozhodnutí o nariadených predbežných opatreniach a panelu piatich sudcov veľkej komory o odmietnutí postúpenia vecí veľkej komore. Následne s odkazom na princíp subsidiarity zdôraznila primárnu zodpovednosť zmluvných strán za aplikáciu a účinnú implementáciu Dohovoru, či už ide o oboznamovanie s judikatúrou Súdu, zavádzanie účinných prostriedkov nápravy alebo náležitý výkon rozsudkov Súdu. Uviedla viacero príkladov dobrej praxe zo Slovenskej republiky, týkajúcej sa zmienených aspektov (napr. inštitút ústavnej sťažnosti, obnova vnútroštátneho konania v nadväznosti na rozsudok Súdu, vyhotovovanie prekladov všetkých rozsudkov a významných rozhodnutí proti Slovenskej republike a významných rozsudkov týkajúcich sa iných štátov, početné školiace aktivity kancelárie zástupcu vo vzťahu k sudcom, prokurátorom a advokátom). Uvedený prejav reflektoval a podporil hlavné myšlienky pripraveného návrhu Bruselskej deklarácie.

Aj v roku 2015 zástupkyňa pokračovala v aktivitách týkajúcich sa odnímania detí bez relevantných dôvodov, ku ktorým dochádza v niektorých členských štátoch RE. Zúčastnila sa na viacerých medzinárodných podujatiach týkajúcich sa tejto problematiky, na ktorých aj aktívne vystúpila.

Dňa 2. júna 2015 sa zástupkyňa zúčastnila na okrúhlym stole organizovanom pánom Tomášom Zdechovským, poslancom Európskeho parlamentu, ktorý sa venoval odoberaniu detí sociálnymi službami v Európe a nútenými adopciami. Na okrúhlym stole okrem Tomáša Zdechovského vystúpili s príspevkom podpredsedníčka Európskeho parlamentu a mediátorka Európskeho parlamentu pre medzinárodné rodičovské únosy detí, členky petičného výboru Európskeho parlamentu, aktivisti v oblasti boja za práva detí a advokáti. Zástupkyňa na tomto podujatí upozornila zúčastnených na možnosti, ktorú využila Slovenská republika, vstúpiť na podporu svojich občanov do konania pred anglickými súdmi ako tretia strana prostredníctvom

² Text deklarácie: http://justice.belgium.be/fr/binaries/Declaration_EN.pdf

Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže, ktoré môže podľa článku 15 nariadenia Brusel II bis s odkazom na slovenskú štátnu príslušnosť dieťaťa navrhnúť, aby anglický súd požiadal slovenský súd o prevzatie právomoci alebo požadovať podľa článku 56 tohto nariadenia o jeho umiestnenie do ústavnej alebo pestúnskej starostlivosti na Slovensku. V tomto ohľade sú významné rozsudky Sira Jamesa Munbyho, predsedu rodinného kolégia Vysokého súdu (High Court) v Londýne. Zároveň odporučila v konaní pred príslušnými orgánmi vrátane súdov argumentovať relevantnou judikatúrou Súdu, podľa ktorého akékoľvek rozdelenie rodiny predstavuje závažný zásah do práva na rodinný život, a preto sa musí opierať o dostatočne závažné a pádne argumenty motivované záujmom dieťaťa. Za relevantný dôvod na odobratie dieťaťa Súd nepovažoval zlú sociálnu situáciu alebo nedostatok intelektu. Súd zdôraznil, že úlohou orgánov sociálnej starostlivosti je pomáhať osobám s problémami a poskytovať im poradenstvo o rôznych možnostiach ako preklenúť ich ťažkosti. V prípade zraniteľných jednotlivcov sú orgány povinné poskytovať osobitnú starostlivosť a zvýšenú ochranu. Odobratie dieťaťa do náhradnej starostlivosti je úplne najkrajnejšie opatrenie a spravidla vyžaduje, aby vnútroštátne orgány prijali iné opatrenia, pokiaľ nimi možno dosiahnuť sledovaný cieľ. V takomto prípade však obmedzenie rodičovských práv musí trvať čo najkratšiu dobu. Za neprimerané Súd považuje aj zverenie dieťaťa do pestúnskej starostlivosti cudzím ľuďom, keď mohlo byť zverené príbuzným, či nedostatočný kontakt s rodičmi počas odobratia. Zástupkyňa prítomných ďalej upozornila na to, že o závažnosti problému nesvedčia len individuálne prípady, v ktorých Súd konštatoval porušenie, ale aj prijaté rezolúcie Parlamentného zhromaždenia RE z 30. novembra 2012 a 22. apríla 2015 a správy, ktoré im predchádzali. Zástupkyňa zdôraznila, že ak dôjde k porušeniam ľudských práv na vnútroštátnej úrovni a následne k podaniu sťažnosti na Súd, tento môže len rozhodnúť o porušení práv a priznať primerané finančné odškodnenie. Viaceré štáty, vrátane Veľkej Británie, však nezaviedli možnosť obnovy konania na základe rozsudku Súdu v rodinnoprávných sporoch, čo má za následok nemožnosť vrátenia dieťaťa biologickým rodičom. Vzhľadom na uvedené podporila myšlienku vzniku medzinárodného orgánu na ochranu práv detí, ktorý by dokázal riešiť uvedené prípady urýchlene a zabezpečiť adekvátnu nápravu a taktiež prípadnú úpravu hmotnoprávných podmienok odoberania detí na úrovni Európskej Únie, ktorá by mala vychádzať z princípov sformulovaných judikatúrou Súdu a uvedených rezolúcií Parlamentného zhromaždenia RE.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na správy medzinárodných subjektov, poukazujúce na potrebu riešenia tohto problému. Komisár pre ľudské práva Nils Muižnieks vo svojej správe z návštevy Nórska v dňoch 19. – 23. januára 2015, ktorá bola zverejnená 18. mája 2015, vyslovuje kritiku voči postupu nórskeho úradu v prípadoch detí z rómskej komunity v Osle. Komisár okrem iného vyjadril vážne znepokojenie ohľadom situácie rómskej komunity, ktorá podľa neho čelí diskriminácii a osobitne poukázal na extrémne časté využívanie ochranného opatrenia v podobe odobratia detí zo starostlivosti ich rodičov a na nízku úroveň školskej dochádzky v tejto skupine. Vyjadril znepokojenie aj nad tým, aké striktné obmedzenia sú uplatňované v oblasti kontaktov rómskych detí umiestnených do pestúnskejších rodín so svojimi biologickými rodinami (napr. stretnutia dvakrát za rok) a nad vhodnosťou pestúnskejších rodín z hľadiska zachovania kultúrnej identity rómskych detí. Tiež existujú správy o tom, že mnoho rómskych žien sa vyhýba nórskeho pôrodniciam práve z obavy, že im sociálna služba hneď po pôrode dieťa odoberie. V správe komisár ďalej uvádza, že nórske orgány majú preskúmať, či sú rozhodnutia o umiestnení rómskych detí do náhradnej starostlivosti v súlade s ich ľudskými právami a poskytovať rómskym rodičom podporu pri vykonávaní ich rodičovskej úlohy, pričom prvoradými pri akomkoľvek postupe majú byť najlepšie záujmy dieťaťa. Komisár pripomenul, že predchádzanie rozdeleniu rodiny a zachovanie rodiny sú dôležitými prvkami systému ochrany detí a odlúčenie dieťaťa

a rodičov má byť posledným riešením. Zdôraznil, že odňatie dieťaťa zo starostlivosti rodičov pri jeho narodení musí byť založené na zvlášť presvedčivých dôvodoch a chudoba nemôže byť dôvodom na odlúčenie detí od rodičov. Komisár tiež Nórsku odporučil rozvoj programov pre mediátorov a asistentov učiteľov za účelom zlepšenia školskej dochádzky rómskych detí.³

Problematikou adopcie detí bez súhlasu rodičov sa zaoberal aj Petičný výbor Európskeho parlamentu. Ten na svojom zasadnutí 14. júla 2015 prerokoval štúdiu o adopciách detí bez súhlasu rodičov, ktorú na žiadosť petičného výboru vypracovala Dr. Claire Fenton-Glynn z Londýnskej univerzity (King's College London). Štúdia bola zameraná na preskúmanie právnej úpravy a praxe pri adopciách detí bez súhlasu ich rodičov v Anglicku a Walese v porovnaní s inými štátmi v Európskej únii. Ďalej skúmala postupy uplatňované anglickými súdmi v konaniach týkajúcich sa ochrany detí v prípadoch detí, ktoré majú väzby s iným štátom Európskej únie. V závere autorka formulovala niekoľko odporúčaní, ktoré by mali napomôcť lepšej spolupráci medzi štátmi pri takýchto konaniach v budúcnosti. Inštitúciám Európskej Únie autorka odporúča vytvoriť príručku dobrej praxe, zväziť možnosť posilnenia ustanovení nariadenia Brusel IIa vrátane zavedenia povinnosti informovať zahraničné orgány o súdnych konaniach týkajúcich sa ochrany detí, ako aj dosiahnuť väčšiu zhodu medzi členskými štátmi v odlišných prístupoch k ochrane detí. Vláde Spojeného kráľovstva odporúča vyčleniť adekvátne finančné a ľudské zdroje miestnym orgánom, aby mohli plniť svoje povinnosti v súvislosti s ochranou detí, aj naďalej poskytovať pomoc rodinám, ktoré sa dostali do ťažkostí, aby sa, pokiaľ je to možné, predišlo umiestneniu dieťaťa do sociálnej starostlivosti, uznávať právo dieťaťa na komunikáciu s jeho rodinou vo vlastnom jazyku, klásť väčší dôraz na zlepšenie výsledkov pre deti v sociálnej starostlivosti a rozvíjať alternatívy k adopcii pre deti, ktoré nemajú možnosť vrátiť sa do svojich rodín. V tomto ohľade osobitne zdôrazňuje, že v prípadoch, kedy je adopcia nevyhnutná, by mal byť dôraz kladený na zavedenie otvorených adopcií a zabezpečenie post-adopčného styku medzi dieťaťom a jeho rodinou, s výnimkou, ak je to v rozpore s najlepšimi záujmami dieťaťa. Ďalej uvádza, že úplné prerušenie všetkých právnych a sociálnych väzieb medzi dieťaťom a jeho biologickou rodinou by malo prichádzať do úvahy iba za najväznejších a výnimočných okolností, ktoré nie sú nevyhnutne dané vo všetkých prípadoch, v ktorých sa dieťa nemôže vrátiť do svojej biologickej rodiny. Ďalej odporúča, aby miestne orgány náležitým spôsobom zvažovali potreby a pôvod dieťaťa a umiestnili dieťa do vhodného prostredia. Vláde Spojeného kráľovstva odporúča vypracovať štatistiky o početnosti prípadov, kedy sú deti z iných členských štátov Európskej únie brané do sociálnej starostlivosti a pomeru ich zaradenia na adopciu, zahrnúť dobrú prax vytvorenú predsedom rodinnoprávneho kolégia v súvislosti so spoluprácou so zahraničnými orgánmi do procesných inštrukcií súdu (najmä by mala byť umožnená komunikácia medzi stranou, ktorá je cudzím štátnym príslušníkom a štátnymi orgánmi dotknutého cudzieho štátu a akreditovaným konzulárnym predstaviteľom by malo byť umožnené zúčastniť sa na pojednávaní a získať prepis pojednávania, kópiu súdneho rozhodnutia a kópie ďalších relevantných dokumentov), vyškolit sociálnych pracovníkov ohľadom vhodných postupov, ktoré majú byť vykonané v prípadoch týkajúcich sa detí, rodičov alebo potenciálnych opatrovníkov v inej jurisdikcii (najmä, že pri posudzovaní dieťaťa, ktoré má väzby s cudzou krajinou, miestne orgány zväžia možnosť zaangažovať do vecí orgány sociálnej starostlivosti v štáte, ku ktorému má dieťa väzby a možnosť zveriť dieťa do starostlivosti potenciálnych opatrovníkov v tomto štáte), presadzovať lepšiu znalosť ustanovení nariadenia Brusel IIa medzi pracovníkmi v oblasti práva a ochrany detí a prikladať význam transparentnosti v systéme rodinného súdnictva

³ Úplné znenie správy Komiséra pre ľudské práva z návštevy Nórska možno nájsť tu: <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=2746402&SecMode=1&DocId=2268120&Usage=2>

(hlavne zabezpečiť otvorenú a verejnú diskusiu v médiách a umožniť rodičom, aby verejne vyjadrovali svoje názory na svoje skúsenosti, uznávajúc potrebu ochrany najlepších záujmov dieťaťa).⁴

⁴ Úplné znenie štúdie v anglickom jazyku možno nájsť tu:
[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/519236/IPOL_STU\(2015\)519236_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/519236/IPOL_STU(2015)519236_EN.pdf)